

Neveléstudomány MA záróvizsga tételsorok

Alap- és törzsképzés témakörei

1. A neveléstudomány szaknyelve

A neveléstudomány paradigmái és szaknyelvi sajátosságai, információforrások a neveléstudományban (fontosabb folyóiratok és enciklopédiák), tudományos műfajok sajátosságai a neveléstudományban (szakirodalmi áttekintés, kutatási beszámoló, tanulmány, könyvismertetés, absztrakt, kutatási terv).

Kötelező irodalom:

- Brezsnnyánszky László-Buda Mariann (szerk. (2001): A neveléstudomány értelmezései. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó,
- Kozma Tamás 2001. Paradigmáink. Iskolakultúra 11. 10: 3-14.

2. Pedagógiai problémátörténet

A gyermekkép és a gyermekfelfogás változásai, a nőnevelés története, a pedagógusszerep történeti változásai, a tanítói és tanári foglalkozás professzionalizációja.

Kötelező irodalom:

- Németh András – Pukánszky Béla (2004): A pedagógia problémátörténete. Gondolat Kiadó, Budapest, 239-398, 457-503;
- Pukánszky Béla (2011): Gyermekideológiák a pedagógiai eszmetörténetben. Educatio 1. sz. 37–47.
- Pukánszky Béla (2010): Paradigmák a magyar pedagógusképzés történetében. In Fenyő Imre – Rébay Magdolna (szerk): Felszántatlan területeken. Tanulmányok Brezsnnyánszky László 65. születésnapjára. Csokonai Kiadó, Debrecen, 11-24.
http://epa.oszk.hu/01500/01551/00055/pdf/educatio_EPA01551_2011-01-tan3.pdf

3. Oktatási rendszer és társadalom

Az oktatási rendszer kihívásai, oktatáspolitikai fogalma, válaszok az oktatáspolitikai kihívásokra, az oktatási rendszerekben zajló változások és azok szereplői, a hazai társadalmi folyamatok és az oktatási rendszer összefüggései

Kötelező irodalom:

- P. Bourdieu: A oktatási rendszer ideologikus funkciója In.: Meleg Cs. (szerk). Iskola és társadalom. Szöveggyűjtemény I.
<http://mek.niif.hu/01900/01944/01944.htm>
- Halász Gábor (2001): Az oktatási rendszer Műszaki Könyvkiadó, Budapest

http://halaszg.elte.hu/downloadOktatasi%20rendszer%20-%20HTML.htm#_Toc117492924 (2. fejezet: Az oktatási rendszerekben zajló változások)

- Kozma Tamás (2006): Az összehasonlító neveléstudomány alapjai UMK Budapest <http://mek.oszk.hu/08900/08963/08963.pdf> (1. Fejezet: Nemzetközi kihívások, 2. Oktatáspolitikai válaszok)
- Gázsó Ferenc (1997): A társadalmi folyamatok és az oktatási rendszer In.: Meleg Cs. (szerk). Iskola és társadalom. Szöveggyűjtemény II <https://mek.oszk.hu/01900/01945/01945.pdf> 192-218. old
- Gázsó Ferenc (2016): Társadalmi átalakulás és oktatási rendszer UPSZ 2016/5-6 sz. 5-9. https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/journals/upsz_2016_5_6_teljes.pdf

4. Tantervelmélet

Tantervfogalmak, tantervtípusok. A magyar tantervi szabályozás jellemzői (két- háromszintű szabályozás). A tantervi tervezési szintek (Nat-tól a tanóráig). A tantervek cél -és feladatrendszere.

Kötelező irodalom:

- Chrappán Magdolna (2020). Didaktika I. Célok, tartalmak, követelmények. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó. 4-5. fejezet Tantervelmélet. (ed. Szabó László Tamás). Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Neveléstudományi Tanszék. Debrecen, 2006.

5. Tanulási környezet

Az e-learning gazdasági, oktatáspolitikai és jogi kérdései; a keretrendszerek típusai, tananyagszerkesztés a Moodle rendszerben.

Kötelező irodalom:

- Fazekas Gábor, Balla Tibor, Kocsis Gergely (2013): Elektronikus oktatási környezetek. Debreceni Egyetem. <http://morse.inf.unideb.hu/valseg/gybitt/10/index.html>
- Ollé János, Kocsis Ágnes, Molnár Előd, Sablik Henrik, Pápai Anna, Faragó Boglárka (2016): Oktatástervezés, digitális tartalomfejlesztés. EKF Líceum Kiadó, Eger

6. Nevelésszociológiai elméletek

Nevelésszociológiai elméletek: Az iskolai szocializáció értelmezési paradigmái. A tanulmányi életút során hasznosítható tökefajták. Reziliencia és kompenzáló tényezők. A racionális döntésméletek és az iskolai pályafutás. Nemek az oktatásban.

Kötelező irodalom:

- Pusztai Gabriella (szerk.) 2020. Nevelésszociológia: elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó

7. Az oktatás gazdaságtana

Oktatásgazdasági elméletek, a közoktatás finanszírozása - nemzetközi kitekintés és haza fejlődés a rendszerváltás óta, felsőoktatás finanszírozása, - nemzetközi kitekintés és haza fejlődés a rendszerváltás óta.

Kötelező irodalom:

- Polónyi István (2019): Humán erőforrások és az oktatás. Debreceni Egyetemi Kiadó (2. fejezet: Az oktatásról közgazdasági megközelítésben, 4. fejezet: Az oktatás finanszírozása (kapható jegyzet)
- Polónyi István (2020): A felsőoktatás politikai gazdaságtana (6. fejezet: A felsőoktatás finanszírozásának alapkérdései <https://mek.oszk.hu/22100/22117/22117.pdf>)

8. Szakképzés, munkaerő-piaci képzés

A szakképzés története, a hazai szakképzés átalakulásai, az Európai Unió szakképzés-politikája, szakképzés finanszírozás az EU-ban, a munkaerőpiaci képzés.

Kötelező irodalom:

- Sanda István (2015) A modern szakképzés rendszerének kialakulása és professzionalizálódása a késő középkortól a XVIII. század végéig https://mek.oszk.hu/14600/14688/pdf/14688_05.pdf
- Nádas András (2015) Az iparoktatás és szakoktatás, szakképzés történeti előzményei, kialakulása http://okt.ektf.hu/data/forgos/file/tananyag/nadas/4_az_iparoktat_s_szakoktat_s_szakkpz_s_trtneti_elzmnyei_kialakulsa.html
- Palotás (2018) A szakképzési iskolaszervezet negyedszázada Opus et Educatio 2018/3 <http://opuseteducatio.hu/index.php/opusHU/article/view/266/457>
- Mártonfi György (2016) Az Európai Unió szakképzés-politikájának másfél évtizede (51-58. old) In.: Széll K (szerk): Az Európai Unió az oktatásról – stratégiai irányok és értelmezések OFI https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/az_europai_unio_az_oktata_srol.pdf

- Györgyi Zoltán (2019) Változások a hazai szakképzésben 2004–2019 *Educatio* 2019/1 Györgyi Zoltán (2016): A szakképzés finanszírozása – európai kitekintés. *Educatio* 2016/1
- Györgyi Zoltán (1996) Iskolarendszerű szakoktatás és munkaerő-piaci képzés *Educatio* 1996/1

9. A tanítás- és tanulásméletek pedagógiai vonatkozásai

Tanulásméletek. Tanulási stílus. Oktatási módszerek. Pedagóguskutatások.

Kötelező irodalom:

- Mező Ferenc 2002. A tanulás stratégiája. Debrecen, Pedellus Kiadó. I.rész: A tanulás stratégiája. 11-33. oldal.
- Falus Iván: Az oktatás stratégiai és módszerei. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004. 243-293. pp.

10. Az oktatáskutatás alapjai

Oktatáskutatás folyamata, adatgyűjtési eljárások.

Kötelező irodalom:

- Polónyi István (szerk.) *Oktatáskutatás módszertana tanárszakosoknak*. Debreceni Egyetem: Nevelés- és művelődéstudományi Intézet (2-10. fejezet)

Segítő-fejlesztő pedagógia specializáció

1. A különleges bánásmódot igénylő tanulókkal való foglalkozás története

Az iskolai tehetséggondozás története; a speciális nevelést igénylők oktatásának megszervezése (siketnémák, vakok, értelmi fogyatékosok, mozgásszervi fogyatékkal élők).

Kötelező irodalom:

- Harsányi István: Az iskolai tehetséggondozás története Magyarországon. In: Ranschburg Jenő szerk. (1989): Tehetséggondozás az iskolában. Tankönyvkiadó, Budapest. pp. 313–336.
- Gordosné Szabó Anna (1963): Gyógypedagógia-történet 2. Magyar gyógypedagógia történet a XX. századig. Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Tankönyvkiadó, Budapest;

2. Iskolai magatartási és beilleszkedési zavarok pedagógiai kezelése

beilleszkedési, magatartási zavarok típusai, jellemzői, tünetei, okai (figyelmi szabályozás viselkedésszabályozás, érzelmi szabályozás zavarai), pedagógiai munka és módszerek, Különbségek a zavarok és a BTMN között

Kötelező irodalom:

- Tóth L. (2015). Sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. ISBN 978 963 473 871 810. 193-210.
- Rózsáné Czigány Enikő: A magatartászavarokkal küzdő gyermekek integrált nevelése-oktatása
<http://www.beszed.hu/repository/672.pdf>
- Megyeri Józsefné (2006). Ajánlások a pszichés fejlődés zavaraival küzdő gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez.
<http://users.atw.hu/eselyped/szakszolgalat/utazletolt/Matematika/3.pdf>

3. A családi gyermeknevelési tevékenység pedagógiai támogatása

Család-iskola-közösség kapcsolata, pedagógus-szülő kapcsolat típusai, szülői bevonódás dimenziói, a pedagógus-szülő kommunikáció a pedagógiai segítségben, partnerség a szülőkkel inkluzív körülmények között

Kötelező irodalom:

- Epstein, J. L. (2011). Toward a Theory of Family-SchoolConnections: Teacher Practices and Parent Involvement, In: Epstein, J. L (eds): School, Family, and Community Partnerships. Preparing Educators and Improving Schools, Westview Press, Second edition;
- Porter, L (2008). Rationale for collaborating with parents, In: Porter, L: Teacher Parent Collaboration, Earli Childhood to Adolescent, ACER Press
- Yaoying Xu (2019). Partnering with Families of Young Children with Disabilities in Inclusive Settings, In: Lusa Lo & Yaoying Xu (eds): Family, School, and Community Partnerships for Students with Disabilities, Springer

4. Az iskolai integráció és inklúzió

Integráció, inklúzió, esélyegyenlőség fogalma, értelmezése; Az integráció típusai, formái, szintjei; Modellek bemutatása; Európai kitekintés;

Kötelező irodalom:

- Papp Gabriella (2004): Tanulásban akadályozott gyermekek a többségi iskolában. Comenius, Budapest. ISBN:963-214-529-1
- Varga Aranka (2015): Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. ISBN 978-963-642-782-5
- Kőpatakiné Mészáros Mária - Nagy Gyöngyi Mária: Sajátos nevelési igényű gyermekek az oktatási rendszerben In: Kőpatakiné Mészáros Mária(szerk.): Együttnevelés határon innen és túl. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2009. ISBN 978-963-682-637-6
- Némethné Tóth Ágnes (2009): Tanári attitűdök és inkluzív nevelés. Magyar Pedagógia, 109(2). pp. 105-120.

5. A hátrányos helyzetű tanulókat oktató iskolákban dolgozó pedagógusok szakmai fejlesztése

Az iskolai kompozíció fogalma, értelmezése; A hátrányos helyzetű tanulókat nagy arányban oktató iskolák - a jelenség értelmezése nemzetközi kontextusban; Tanári jellemzők és iskolai kompozíció; Az eredményesség és az iskolai kompozíció összefüggései

Kötelező irodalom:

- Bacskai Katinka (2015): Iskolák a társadalom peremén. Alacsony státusú diákokattánító eredményes tanárok. Belvedere Meridionale, Szeged; 9-173. oldalak

6. Az eltérő bánásmódot igénylő tanulók pedagógiai segítése

Az egyéni különbségek, eltérő igények háttere, figyelembevétele, tanulmányi eredményességet támogató tényezők az eltérő bánásmódot igénylő tanulók esetében, a befogadó szemlélet kérdései, a befogadó szemlélet alakításának lehetőségei

Kötelező irodalom:

- Tóth L. (2015). Sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. ISBN 978 963 473 871 810.
- Bárányné Dr. Jámборi Sz., Horvát-Militityi T., & Ráczné Török E. Tanulók és tanulócsoporthoz megismerése - kiemelt figyelmet igénylő tanulók
- Meggyesné Hosszu Tímea, Máténé Homoki Tünde (2013): A társadalmi érzékenyítés módszertana kisgyermekkorban II. „Mentor(h)áló 2.0 Program” TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0008 projekt

7. Iskolai tehetségfejlesztés

A tehetség értelmezése, fogalmi megközelítései, modelljei, azonosítása, fejlesztése, pedagógiai munka jellemzői

Kötelező irodalom:

- Gyarmathy É. (2021): Tehetségfejlesztés Budapest, Tea Kiadó. (az órán érintett témakörök fejezetei)
- Balogh L. (2011) (szerk.): A tehetség felismerése és fejlesztése. Debrecen, DE Pszichológiai Intézet. 9-73 o.

8. A művészeti fejlesztés pedagógiai hatásai

A művészetek tanulásának transzferhatásai a különböző dimenziók mentén (testi, kognitív, közösségi, érzelmi, hátránykompenzálás)

Kötelező irodalom:

- Bocsi Veronika – Karasszon Dezső – Pusztai Gabriella (2012): Zeneértő hallgatók a felsőoktatásban. Mediárium, 6 (1-2). pp. 33-49. ISSN 1789-0357
- Urbánné Varga Katalin (szerk.) (2002): Hang és lélek: Új utak a zene és a társadalom kapcsolatában. Magyar Zenei Tanács. ISBN 963-009-895-4, 978-963-009-895-3
- Szűcs Tímea (2019): Az alapfokú művészeti iskola, egy esélynövelő iskolatípus. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. ISBN 978-963-318-768-5